

ЗАМАН

КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРЛАМЕНТИНИ ЭМ ПРАВИТЕЛЬСТВОСУНУ ГАЗЕТИ ВРЕМЯ ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА КАБАРДИНО-БАЛКАРСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

Президент

Арсен Каноков: Праймеризни терк-терк бардырырга тийишлиди

Ма ол сёздөн башланганды битухалк праймеризни ючюкчи о кесегинде сёлюшюну Арсен Каноков. «Ол халкыга жуууклашынуу аламант амалды. Биз адман кимлеге ышанганын, кимле ючюн кьол кёпюргенлерин керюбиз», дегенчи ол.

Республиканы башчысы битеухалк праймеризни айыруулага кьатышханлары барысына да тенг онгла бергенин да иги жанларында бирине санатганды, аланы араларында уа республиканы башчылары, Кьырал Думаны шьндого депутатлары, республиканы Парламентини депутатлары, уллу политикага энди кирише башлаганга да болганын чертегени. «Кьол кёпюро-

уле кьылай болсалса да, анга кьызыл хар адам да политика керюше сьнау жыйышадары кьылайды. Магънасына кере праймериз- ол нияте ючюн керюшди», дегенчи.

Сёзюно ахырында Президент республиканы атамдан депутатга айырылыкьыладан бек кьаты сурагырын, аланы иштеринден не хайыр чькьыганы уа халкыны аллында сьзюлюгюн чертегени.

Юч төбешюуде да Арсен Каноков жаны болуп кьол кёпюргенле аспамдыла.

Юч төбешюуде да Арсен Каноков жаны болуп кьол кёпюргенле аспамдыла.

КЪМР-ни Президентини кьолу бла Правительствоосуна пресс-службасы.

Проблема

РФ-ни Федеральной Жыйлыууну Кьырал Думасыны Председатели Борис ГРЫЗЛОВ:

Кьыйналганлагга эс тапдырырга

Россеини халкыны тогуз процентини инвалидидели. Жарсыуа, аланы эсизиге анда-санда кьтиргизди. Ол а бу проблема кеп сьзюманы ичинде тула этилген турганын, анга бек аз бурулганын керюштеди. Он бир россеидин хар бири уа инвалидиди. Ма аланы юсперинден барды сьз.

Кертиди, алага социальный болушкьу берюнуу системасы барды. Ай сайын бир затла тьлендиле, «социальный пакет» да жардырылды. Ала уа алардыша мадарла да изилденди. Он санда адрес болушкьу да.

Адамланы бир кьаууму бла байламлы болган проблемала бардыла. Аладан бири ичин жерле кьыйналганга да изилденди. 30 процентини (тарт миллион чакьлы бир адам) сынаиды. Алага болушур ючюн бытыр энчи программа жашауда бардырыл башланганды. Анга кере сьзьяллагга ишчи жерле кьурауулага аланы оборудованыларына этилген кьоранча кьайтарылдыла. Бытыр он 30 минг сом болганды, бьыйл а 50 мингге жетгенди.

Бу инвалидиге керек болган мадарладан бириди. Ала алга болушур ючюн комплекс халда мадарла этерге тийишлиди, этилчи жумушланы орта болжалы планды да жардырылди. Нек дегенде он жылга бла жыйышчырыны келген проблемаладан бир такьыйкьыны ичинде кьутулуп кьалырга он жокьду. Ма аны себепи бьыйндан башлап «Доступная среда» деген социальный кьырал программа ишлеп тебиридди. Ол беш жылга белгилениди. Анда инвалидизин бек керекти жумушларын тамамлау жаны бла шарт мадарла тохтадырылганды. Ала тамамланса, сьзьятканы жашуларын тынчырак болушкьу, ала жашуула кьыбюргелерин жардырылгандыла, кеспери да жаматдан айырылыкь тийюлдөдө.

Алайды да, ара транспортун сьзьятканы жюрюрт амаллары

болган тюрюссюно санын эки кере кьёбейтирге белгилениди. Ары-бери южюрге алага арылында кьыйын болганы белгилениди. Жумушлары болгын телепрограмманы саны да тогуз керге өсөриди. Кьулакьлары эшитмегенлени ол кьууандырлыгына сьз да жокьду.

Кьуулу сабийтеге энчи сьз бурьуга тошеркиди. Ала уа Россеиде жарым миллион чакьлы бир боладыла. Ол саны акьылыгызга бир келтирчигиз. Беш жылны ичинде алай сабийте тенгери бла бирге окуртга онг табарла школаны санын жети керге кьёбейтирге керек болушкьу. Медицина шартлагга кере школга жюрюлмаганын уа дистанция аман бла окуртуу этерге керекди. Он жуукь заманда тамманларькь бьз борчладан бири окунады.

Дагында башха мадарла да белгилениди. Медицина-социальный экспертканы борусуна оборудованысын жангыртуудан башлап спорт бла керюширге не кьаадар уллу онгла кьураууга дерди да.

Ахырында бьыйл айтырга сьюме. Кеп болмай «Единая Россия» Екатеринбургда бардырылган конференциясында бьыйл бир юлюг келтирилгенди. Сьзакь кьыз кьыйын болушта дуниа бьз бир адам чьзгыда. Ала, аха жьыгбанларькь бла да кьыймай, аны тышына чьгыбар аламант да жардырылганды.

Россеиде башкы кьыйынлыгына саньс кьаралмаганды халал болушкьу аламант кьилдө. Бизни болушурьубуз керек болганлага сьз тапдырасакь, андан иги не зат барды. Инвалидизин проблемасы- ол кьууруу чькьылыкь тийюлдө, саулуй жаматтанышкьыды.

АКЦИЯ

Шуёхлукьну, жууукьлукьну эмант адеплиликни аламант школу

КЪМР-ни Жаш тьлюно эм жамуат биригуени ишлери жаны бла министрствосу РФ-ни Президентини Север-Кавказ Федеральной округуда толуг акцилик келечини Аппаратын тутхучулукьу бла регионла аралы «Кьонькьобьлыкь» проектини андан ары бардырады.

Бьыйл 1-чи августдан 5-чиге дерди Кьабарты-Малкьарда, Карачай-Черкесден, Чеченден, Север Осетия-Аланиядан эм Ингушетиядан жашла бир бирлериуде кьонакьда турдукудыла. Битеу да бирге бу проектте 14 юлюк чьзгышды. Кьонакьла, кьонакьбайла да баш кон

Борис Паштов кьонакьланы, кьонакьбайланы да альпшылагьанды.

Профсоюзланы дворцине жьыйылгандыла.

Аланы КЪМР-ни Жаш тьлюно эм жамуат биригуени ишлери жаны бла министрини кьулгуньун толтурган Борис Паштов, КЪМР-ни Муслийманлараны иш управленийсаны башчысы оронбасары Анзор Емжуев, православный килисалына-благочинийни Валентин Бобьлев эм башкыла альпшылагьанды.

«Нальчук» ансамбль тьпесуелери бла кьууандыргьанды.

Ахыры 2-чи бетдеди.

Борис Паштов, миллетте аралы шуёхлукь бизни ата-бабаларьбыздан кьылган аха-бабаларьбыздан болганын чертип, ёсюн келген тьлюле уа аны андан ары жашауда бардырырга керекдиле, дегенди. Анзор Емжуев бу акцияга экинчи керге кьатышканын белгилегенди. «Сиз бир биригизге жуукь болушкьу бир биригизин тилгенин, культураньзын, динигизин да тамьсыз деп ышанам», - деп белгилегенди. Валентин Бобьлев да бу акция шуёхлукьга ахшы атам болганын чертегени.

Борис Паштов, миллетте аралы шуёхлукь бизни ата-бабаларьбыздан кьылган аха-бабаларьбыздан болганын чертип, ёсюн келген тьлюле уа аны андан ары жашауда бардырырга керекдиле, дегенди. Анзор Емжуев бу акцияга экинчи керге кьатышканын белгилегенди. «Сиз бир биригизге жуукь болушкьу бир биригизин тилгенин, культураньзын, динигизин да тамьсыз деп ышанам», - деп белгилегенди. Валентин Бобьлев да бу акция шуёхлукьга ахшы атам болганын чертегени.

Республиканы атласмарь

Субботник

Беш мингден артык сабийге болушукь

КЪМР-ни Правительствоосу 2011 жылда 20-чи июлда чьзгарьылган 203-ПП номерли бегимине керге, жьыл сайын жаны окурт жылы аллында кьылайсыз юйорледен школчулагга болушур мурата республиканы суботник бардырылды. Бьыйл да Кьабарты-Малкьарни халкы ол терени бузмьганды. Бир-бирле суботникге шабат кон чькьыган эселе, кепле белгилениген ишлени аны аллында конлөдө тамамлагьандыла.

Шабат кон а Нальчик черекни боюнда, шахарны культура эм солгу паркында да кьол кьылап кийген эм кьолларьна машоаклары бла кир-кичкь жьыйп айланганын керюрге болушкьу эди. Ишчелене уа окуртаны жашчакьылага бла кьызыкьылага шолгога жьзырланьрга болушукьга деп биржюлкь хакьларын бергендиле.

Бизге КЪМР-ни Уруну эм социальный айнтыу министрствосуна пресс-службасы билдиргенге керге, суботникке 39548 адам кьатышканды. Аладан 710 уа республиканы тюрю-тюрлю предриятиларында энди организациаларында урунла эдиле. Толуг болмьган шартлагга керге, суботниктен толуган ахьдан 5319 школчуга биршур минг сом юшюриди. Ол а кеп сабийли, кьылайсыз, инвалидлери болган юйорлеге, осулушкь этгенге да берилди. Аха аны альпкьылыны расьвет сьчтларьна этдорлолюкю. Аланы тизмелери а районланы, шахарланы, округланы жьр-жерги администрацияларь жьзырлайдыла.

ХОЛАЛАНЫ Марьнат.

Указ

Бирикдилерин диспетчер службала чьзгарькьдыла

Кьабарта-Малкьарны шахар округларьнда бла муниципальный районларьндь бирикдилерин диспетчер службала кьураулардыла. РФ-ни МЧС-ини КЪМР-де баш управленийсанына чьлгиле Сергей Шагин КЪМР-ни Правительствоосу кьезюлю жьыйлыуунда билдиргенге керге, Россеини субьектлеринде толтуруу власть органига 2012 жылда 31-чи декабрьге дерди дежурный диспетчер службала энди бирикдилерин 112 службаны кьуруу жаны бла тийишли норматив базаны жардырырга барь салынады. Ол РФ-ни Президентини Указьна тийишлиликде этилди.

Сергей Шагин айтканга керге, бьыйл битеу документлени жардырырга керекдиле. Бирикдилерин 112 службала аха федеральный, регион эм муниципальный бюджетлени берилдики, алай дежурный-диспетчерлени ишлени кьураууга уа финансланы жьр-жерли власть органила кьеспери табарга бирчюдюлу.

«Администрацияланы башчыларьндан келген пьсьмолада ала мекимла, службала ишлере адала да табарькьларын жаздыла, алай алага диспетчер службала кьураууга дотация керек болушкьу», - дегенди. Анга жуур берге, КЪМР-ни Правительствоуна Председателени оронбасары Адиб Абьров бу жумушлагга кьоранчла келир жьлга Республика бьждет кьураулагьанда кергюстюлюкьлери белгилениди.

Бизни кюрр.

Миллет проект

Кьан тамьрга - «жамуу»

Республиканы клиника больницаны нейрорурдига бьлюмонде шьндого дерди Кьабарты-Малкьарда бир заманда да болмьган иш этилгенди. Мьыйда кьан тамьрыланы бирге кьошуу жаны бла операция бардырылганды. Ол а «Саулукь сьзьякьу» деген миллет проектге керге операциялы онгограф алынганьны хайьрындан болганды.

Операцияны Санкт-Петербургда Мьыйны Пөлөнов атлы илзем институту профессору Саид Раджабов бардырады. Анга аны хотпарлы, медицина илмуланы кандидатлары, Республикалы клиника больницаны нейрорурдигары Ибрагим Саид, Зурр Кажаев, профессор Белимгетов, больницаны баш арчы Аскар Жигунов ассистентлик этгендиле. Жетимшьялыкь саусуз тишюруну мьыйсында кю анерфизмасы барды. Бьчакь бла кесемь, бьзакьыгыны бир неча миллиметр болган катетер бла базькь кьан тамьрыны ичи бла саусуз тамьрылага жетерге онг чькьыганды.

Онгографны эки монитору барды. Ала операция кьылай барганын кергюстюл туралдыла. Хирург катетерни кьырай элтемени керюп турды. Буулган кьан тамьрыга «жамуу» салады. «Клепирование» деп анга аны ючюн айталады.

Бизни кюрр.

ИССИ ЫЗ

Почтаны ишин жаратмай эсегиз...

Почтаны ишине энди предриятаны генеральный директор Александр Киселева тарьгырырга болушкьу, он санда on-line амал бла да. Россеини почтасыны www.russpost.ru официальной сайтьныда «Жамуу» приемный ишлеп башлагьанды.

«Биз шьйибзде чькьндирьган ангылычланы, кемчиликни юсперинден да билдирге сюебиз. Мында уа сиз болушурьубуз деп бек ышанабьз. Сиз кьатышмай ишбизни тюрлендир аман жокьду», - деп окулмайды «Почта Россеини» ОГУП-ну генеральный директор Александр Киселева.

«Почта Россеини» филиалы-Федеральный почта сьзьяны управленийсы клиентледиен тарьгыруларын, эсертюулерин, билген амалларын да билдирлерин тийеди эмда аланы хар сорууларьна жууап этилгенине, тийишли коньсултациа да берилгенине кьыналганды. «800-200-58-88» хакьсыз сьлешнеди. Пьсьмону уа бу адресге жиберирге болушкьу: 131000, Москва, Варшавское шоссе, 37. Генеральный директор Александр Киселева бла предриятаны менеджлеринде приватгь жьзылгьга да онг барды. Компанияны официальной сайтьнда аны юсюнден толуг хабар билдирге болушкьу.

Инвестиция келечиле керекдиле, дегенчи кьырал башчы

РФ-ни Президентини Дмитрий Медведев федеральный округлада ишлеген инвестиция келечилени ишленини юсперинден 1-чи октябрьге манга толуг доклад этилди деп бурьганды. Кьыралны башчысы полномочный келечилени оронбасарларына алай статусланы берюну юсюнден онугу Президент кьол салгьанды.

Бу иште жораланганг кенешде кьырал башчы инвестиция келечилени федеральный даражада бардырылган иши хайрылды, дегенди. «Бюгон мен жети федеральный округда полномочный келечилени оронбасарларына эм Ара федеральный округда полномочный келечилени болушкьу-чусуна инвестиция келечиле деген статусла берге деген онугуа кьол салганьма», - деп билдиргенди Президент.

«Сиз -Инвестора тьюбеген чьрмауларды терк кетериге, ала кьылай бла чькьыганларын ачкьларьга, дайым бькь-болла турган кьыйынлыкьланы, артыкьча законодательствону жардырылганды ыкьынган терсиклени, кетериге керекди деп, Дмитрий Медведев инвестиция жаны бла ооньбүдменеге чькьыруу этилди. «Сиз-де битеу полномочийла бардыла, алайды да, керек болса, сиз тьюзюл-сьубьектени, муниципалитетлени неда районланы башчыларына тью-

кьыралда - дуняда

Инвестиция келечиле керекдиле, дегенчи кьырал башчы

РФ-ни Президентини Дмитрий Медведев федеральный округлада ишлеген инвестиция келечилени ишленини юсперинден 1-чи октябрьге манга толуг доклад этилди деп бурьганды. Кьыралны башчысы полномочный келечилени оронбасарларына алай статусланы берюну юсюнден онугу Президент кьол салгьанды.

Бу иште жораланганг кенешде кьырал башчы инвестиция келечилени федеральный даражада бардырылган иши хайрылды, дегенди. «Бюгон мен жети федеральный округда полномочный келечилени оронбасарларына эм Ара федеральный округда полномочный келечилени болушкьу-чусуна инвестиция келечиле деген статусла берге деген онугуа кьол салганьма», - деп билдиргенди Президент.

«Сиз -Инвестора тьюбеген чьрмауларды терк кетериге, ала кьылай бла чькьыганларын ачкьларьга, дайым бькь-болла турган кьыйынлыкьланы, артыкьча законодательствону жардырылганды ыкьынган терсиклени, кетериге керекди деп, Дмитрий Медведев инвестиция жаны бла ооньбүдменеге чькьыруу этилди. «Сиз-де битеу полномочийла бардыла, алайды да, керек болса, сиз тьюзюл-сьубьектени, муниципалитетлени неда районланы башчыларына тью-

кьыралда - дуняда

Табийгьат кьыйынлыкьга тошленге - сертификаттала

РФ-ни Правительствоосу Саратов областыда жаз башында кьурулган суула заран тошюргенге 13 миллион сом эм Карачай-Черкес Республикада жашагьанлага уа 245 жашуу журт сертификаттала берилки. Аны юсюнден РФ-ни премьер-министри Владимир Путин Правительствоуна президиумуну жьзылтуулуга айтханды.

«13 миллион сом чакьлы бир аха Саратов областыда бьыйл жаз башында суула кьурулганды юйлери заран тошленге берилкиди. Карачай-Черкесте уа 245 жашуу журт сертификаттала 2 жыл мында алда сакь жаууларны кезююнде юйлери бузулганьга деп берилгенди, дегенди премьер-министр.

Десантчиюны олгышылганды

Президент Дмитрий Медведев хаудесан аскерчилени байрам коньери бла альпшылагьанды. «Сиз кьыралны чькьери, жакьуртны тынчлыгы кьурулуда бек улуг эм жуулул бурчуну толтурьсы. Аны ючюн халкыны атында байрамьыкь бла алгышылганды, тухан кьыйын ишигьизде ахшы жетишмелери дурьдурьугуна сюегимени билдирем, дегенди кьырал башчы.

Сирияда - кьауьгала

Сирияда халкь кьозгьалгьанды, правительствогга кьажаму сюегилгенди, демонстрация бардырылды. Полиция бла сьрмешлен кезююнде 20 адам өлгенди, жаралыла кьилдө.

Саултлары-жандырычу шешола

Тунисден бла Ливиядан Европага кьулурурга умут этил Италияда кьылган бир бьлек минг адам кьозгьалгьанды, полицьйчыланы ишленине, ни-закьлы болушур деген ишлелерине кьажу тургьандыла, ала бла сьрмешлере жандырычу шешаланы хайырылангьандыла. Кьыршч болууда 20 чакьлы бир адам өлгенди, жаралы болгьанга да андан азы тийюлдө.

Иммигрантла ыразы тьюйлөдө

Африкалы нелегалла Италияда баш кьюрдендиле. Бари шахарда жоюла бла сьзьялган иммигрантла, мьнда жашуу этил орналырга документлени терк бермедиле деп даулайдыла. «Италияны юг жьнында кон сайын келгенге бла бир бьлек кьайкьыны тутайдыла.

Аладан бири болушукь тилегенди. Тунисден Ливияда келе болгьанды ол кьызыкь 25 адамын бля. Анда адам мардадан кеп болгьанды, ол тьюбо бля аны айлангьанды, адмант тьрюмден чьзгьаймай туньгьул өлгендиле.

Басмагга ХУЧИНАЛАНЫ Ануар хазырлагьанды.

Кимге - солуу, кимге уа - ташууул
2 бет

Жангы жашауну фэхмулу кьураучу
3 бет

Тууган жерини ёкюлю эмда жырчысы
3 бет

Окурьга, хунерлерин айнтырга да ахшы онгла бардыла
4 бет

Шүөхлүккүңү, жуууклүккүңү эмда адеплиликни алакат школду

Ахыры. Алы 1-чи беттеди.
Акцияга кыатышкан жашама кызылар айтканда уа, Черек райондан Асаннаны

Инал теңгени не излемлерин да толтурурга сөйгенин белгилегенди, аны анасы уа жашама кызылар да этерге казыр болганын айтканды. Дагында КЧР-

дегенди ол.
Бу акцияны, сөзсүз, магынасы улуду. Ол сабиле бир бирлерини төпкөрүп, миллет культу-ралары, динлери бла шагъырей-

Аланни ююрюо Чечен Республикандан Тамерлан Орсканову кыонаккыга аладыла. Анга 14 жыл толганды, ол футболду оюруди, кеси да юрист усталыкны сайлаганды.
Черек райондан Чочуланы Мухаммат а Ганиев Ибрагимни ююрююде турлукуду. Ол кыонактын Ингушетианы айбат жерлери бла танышдырырга, аны миллет ашарыкка бла сыйларга казыр болганын айтканды. Кыраачый-Черкесден Темирланы Дахит а Пескен райондан Табуков Иналны ююрююде кыонак болукуду.

Догериле Хабаюлары, аланы он сабилери барды. КЧМР-ден Иван Даюнову алырга ала барысы да келгендиле.
Темирланы Магомет а Налчыккен Астемир Гукеевни кыонаккыга алыдыкы.
Терк райондан Алим Касым а акцияга экинчи керге кыатышды. Бу жол ол Чеченде Казбек Кучиевни ююрююде жашаркыды. Биринчи керге уа Мазхарда кыонакка турганды. «Мен аллай айбат жердеде болганым!» -Аланы бир заманда да унутурук тойлом. Огары Махьлардан шүөхүм бла байламкылары буюгон да жюрютеме», -

лене, тэзомполкуге, шүөхлүккүга юйрөндеди, аны бла бирге уа бу адепти теңгериле да юйрөтирдиле. Аны ююсден жашлагыга сауыгага берилген «Кыонакбайланы кодексинде» да айтылды.
Ол жон Профсоюзланы дворецине келгенге концерт программа да жарашдырылган эди. Жыйынгыла Тейпеланы Алимини, Тимур Хацаевни, Светлана Тхагалегованни, тюрлю-тюрлю конкурсланы лауреаты жаш

Кыраачыйлы Темирланы Магомет Астемир Гукеевге кыонакбайлык этиди.

Огары Махьлардан Чочуланы Мухаммат кыонакбайлык Ингуш Республикандан Магомет Ганиев этеди.
жырчы Дарья Вахрамееваны жырларына миллион тынгылагындыла. Сийлет төпсөулени «Налчык» ансамблини жаш артисттерине бек босордөнгөргөн кыарна бла бирдөнгөндиле.
Эсигизге салайлык: «Кыонакбайлык» деп проект 2009 жылда башланган эди. Ол заманда анга жалаанда эки элден - Көндөлдөндө эмда Аргуандан сегиз юйор кыатышкан эди. 2010 жылда акцияга 14 элден бла шахардан 30-гъа жууук юйор кыатышганды.
Энди ол регионла аралы болганды. Мындан ары да, иги төреге айланп, кавказлы миллетлени байламкыларын ючюлюю амалы болуп деп ийанырчады.

Кыйгырылуук

Сакъатлагыа - селешген сагыатла бла таууш этген глюкометрле

Прохладданын жер-жерли администрацияны пресс-службасындан билдиргенлерине керге, анда шахары Уруму эм социальный айныту жаны бла департаменти Сохкурланы битеурсою обществоларыны районда бөлүмлери бла бирге сохкурланы техника средстволу бла жалгачту ишли черкенинде ол организацияда эселеде тургылагыа кезиуле болушуккы этгенди. Онтөгүз сакъатла техни-

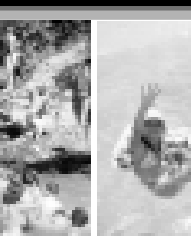
ка средстволу берилгендиле. Аланды оналтыла селешген сагыатла, экеуленген кыанда бла тузун эткемин бирлача таууш эткен глюкометрле, бирүүлөнгө да-Брайлени системасы бла жазарга энци кыагыт.

Сохкурланы битеурсою обществоларыны районда бөлүмлери башчысы Татьяна Майорова айтканда, ол затланы барысын да КЧМР-ни Уруму эм социальный айныту министр-

КУЛЬЧАЛАНЫ Зульфия.

Кызы жай

Эл муюк

Хар минут да - эсептеди

Бахсан шахар округу сабанларынды бу ююнде иш кызауатла. Мирзеу жыйы кыстауу барды. Кюн иссиди, алай жаууна да бола турбуучулуга. Аны себилги хар чууаккы сагыатты хайырданарга бергенди.
Али Шогенукув атлы эл молк предпритияда да сабанларынды да аны эсеп тутхалый тарыдыла. Биз аны председатели Аслан Шаова ююлөт, сабанлагыа тебиргенбиз. Ол билдиргенге керге, молкно 4.5 минг гектар сохорсюо барды.

ны синау халда себилген жангы сортлары («сила», «грация», «памья», «сина», «иришка»), юзюлк сабанланы тирликликтерин иги да кетюрюргө себилек этгенди. Орта эсеп бла алып айтканда, ала бир гектардан 45 центнер минералдык чаканга берилди.
«Кюзюк арпа бла уа быыл болламагыганбыз», -дейди Аслан Шаов. - Аны 180 гектарга сепкен эдик. Бир гектардан 17 центнер алып келди. Ол да юнюно халы бла байламды.

Биз бла предпритияны ючюнюю бригадасы ишлей турган сабанга келгенбиз. Анда, төрт «Дон» комбайн, бир бирини узундан бара, будайны ора тура этеди. Ала да, будайны ташыуу техника да бузулмай иги ишленерин да белгилегенди Аслан Шаов. Автомобиллени уа будай кетюрюккы сыйыню ючюн, арбаларын бийигирек этгенди.

Будай орулуп бошалганын участкада да иш тохтамайды. Механизаторла төрт «Беларусь» тракторла бла саламны рунюлагыа жыдыла. Ызы бла ол сабанда зараны халса өзөмөкчюн. «орунда» тербициди чабаркыдыла. Кетир жыл а Бу жерлеге гибрид нарток себилдики.

УЛБАШЛАНЫ Мурат.

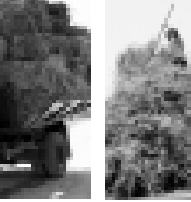
Кимге - солуу, кимге уа - ташыуул

Жайны исмилги кишини амаайды. Эрттенкиден окуяна хауаны температурасы 28-30 градуска дери жетеди. Туюшлеге уа ол 40-45 градуска дери да кызады. Орамлада асфальт эрпимн кылды дерчады. Тереклени тюплери да кышкаралмайдыла кызаудан.
Кепле шахар кепно тегеринде, суу боюнда кеннедиле. Иги кесек адам а Налчыкде болган бассейнге жюрюйдиле. Алада бусугагда очердэле бек уллулула. Тюкөле суусуп сууга сагып жеттирдиралыдына. Отлускалары жай кезиге тюшкөнлени бир кызуулу уа тентиз жагы аларына ашыккычандыла. Сабиле уа кимлери арбаларынды да бассейнден, кимлери жалган келпеден, кимлери черекленден чыкмай жууунадыла, заууклук табдыла.

Алай солурга хар кимге да тюшмейди. Элпелени шандо бек кыстауу заманларыда, ала жуунсуз юнюни хайырланды аман ишпейди. «Бир кюн суу жылы бакдырыр», - деп, халкыма былайл ююле ючюн айтан болур.

ХОЛАЛАНЫ Марият.

Социальный жашуу

Суу ызла тартылгандыла

«Эни социальный жаны бла айныту» программаны чеклетирде Прохлада району Пролетарское элинде Брнчды, Воксанов эм Зарканды орамлада жангы суу ызны кырулушу бошула турды.
«Р-57-Р» кырулуш фирманы ишчилери, юнюно кызылуулар да кыарман, кысыга заманын ичинде алтыракылада кызылган траншеялагу юч кызмет 200 метр узундук болган суу элтен ызланы салгандыла, - деп билдиргенди Пролетарское элин жер-жерли администрациясы башчысы Ирина Кедрер. Ол суу бла жалчыткан «Водник» ООУ-ну башчылары бла бирге кырулуш ишле кылай баргыяларына эки эни кыарп турганды. Бусугагда проект-эсет документацияга керге от тюшюге кыажа юч гидрант салынганды, объект хайырландыга бешинчи августда берилдики.

шундан сора да, эни администрациясы белгилеген мероприятяны чекленди аман болганын суу ызла жангырытылыктада элгенлени эсерттилерине ремонт этти, культура юйде терезелени алышдырыр, кюзюк кезиге кен фатарны юйлени эм социальный-культура сфераны объекттерин казырлау эки кыонак юйюю орунуа амбулатория ишлеу эм башкала.

Ирина ПУТЫРЕВА.
Прохлада району жер-жерли администрациясынын пресс-службасы.

Шамиль Кавказский юн сайын

Москва бла Кыалмуук Келишим этгендиле

Сатыу-алуу-экономика, илму-техника эм культура сфералада биргештиру ююсөндөн Кыалмуук Республика бла Москва килиши Теврекседеге ара мэрини Кызыл залында документе субъектни онуочу Сергей Собянин эм Кыалмуук башчысы Алексей Орлов кыл салгандыла.
«Экономикандан сора да келишимге башка бөлүмлени ишлерин, кадрланы казырлау бла байланы ишлени эм салуук саклаула, билим бериле, культура сфералада да бир бирге биле болуп ишлеу ююсөндөн Сөз барды. Меню оюмуна керге, республика бла биргеш ишлеуе ол ахы мурдор болукуду», - дегенди Собянин.
Республиканы башчысы да келишимге кыл салыну улпу историйлы магынасы болганын черттеди. «Москва республикада болган борчланы тамаллауда Кыалмуук тынгылы партнёр болуруна ийнанма, эни алып айтканда, республика этти магынасы айтылды эм бизни кыраачый регионларына бирик кажетсиз болуу туур эт салууда базалы регион болуугуна толу ышанамыз», - деп кыошканды Орлов.

Врачлагыа - шендююлүк машинала

Сомиде «терк медицина болушуккы этюмо» эски болган машиналары 2012 жылга дери топусунлай тыш кыраачый машинала бла алышдырылдыкила. Битеу алып айтканда, пациентлеге терк халда медицина болушуккы этерге керек болган битеу оборудованила бла жалгачтылгандан 90 жангы автомобиль сатып алынырыды. Ол машина кондиционерле бла жалгачтылгандыла. Алай бла медицина кызуулы болушуккы этюмо, тегеринге да ошу эткен комплексилен ишлеткир специалистлени эм операторланы казырлаулары. Мында «Центроспас»-отрядны врачдозаларыны 100 метр тегеринде иштерик мобильни бөлүмлерин да казырларкыдыла.

Бодолазаны казырлаганы ара

Бодолазаны казырлаганы эм терен суу тюбюнде ишлени бардырык МЧС-ни «Центроспас» отрядны кыруурун арасы Туван району Атай поселканында башылганды. Бу сейилдик башыла быыл ахырына дери казыр болуп, хайырландырылгы берилдики, - деп билдиргенди ИТАР-ТАСС-ны корреспондентине муниципалитети администрациясынын пресс-службасында. Араны кырауга району архитектура управлениасы тири кытышканды. Ол ара МЧС-ни врачдолазаны суу тюбюнде 60 метр тегеринде ишленди казырлау эм адам болганын, тегеринге бла ошу эткен комплексилен ишлеткир специалистлени эм операторланы казырлаулары. Мында «Центроспас»-отрядны врачдозаларыны 100 метр тегеринде иштерик мобильни бөлүмлерин да казырларкыдыла.

Анапада - Айболитте эсертме

Аты айтылган кытап доктор Айболитте жоралгандан эсертме кыуан халда курорт шахар Анапада ачылганды. Корней Чуковскийни жомакчыны жигити болган ол доктору эсертмеин Калинин атлы орамда. Кыара теңгизни жагысында «Дилуч» санатори-курорт комплекси кытаанда орнатылганды, - деп билдиргенди ИТАР-ТАСС-ны корреспондентине шахарны башчысы Татьяна Есикова.
Бизни курортубузга милдетлеуу бла санатори адымла кыруу солурга угыай, шахарларына кыартырга келелиди. Алай эсертмени ала да бир сауртырыкыдыла. Ол дагында бир ахшы эсертме болуку эм аны кытаанда суратта тошук, эсертме турруча этерикеди берген келген кыонаккыларыбыз», - дегенди Есикова.
Суулуруа композицияны Москваны жасоочуларды бири доммаганды. Бу сый кыруурун башылганды. Бу сый кыруурун адымла кыруу адымла кыруу, доктор терк тюбюнде кезини гитче пациентлери бла бирге - сейилки жаунарыла бла - отурулу турды.

Тирлик жыйынуу барыууна ырадыды

Адыгер Республиканы башчысы Аслан Тхакушхон сохкан шабат ююнде Германияны кинжаларыны бирден юйюне кытайчандан сора правительство членлери, муниципальный кызууларына башчылары эм республиканы парламенти депутатлары бла тюбөшөгөндө, республикада тирлик жыйыу ишле кылай баргыяларына ыраа болганын айтканды, деп билдиргенди ИТАР-ТАСС-ны корреспондентине регион окосууну пресс-службасында.
«Адыгер, битеу Россияны алып айтканда да, алыч жердеди, тирлик бла да, мизреулюк битимлени тирлигин жыйыуда да, алычлыкны кыошунулагу - Краснодар крайны сабанчаларына берип, - деп черттеди ол.

Биздин тирлик, Эл молк министерствону специалисттерини айткандары керге, хауа болууча чырмауук эткен эселе да, озган жылдагысында аз тойюйдю - 450 минг тонна мизреулюк. Республиканы агропромшленностююю комплексилен болушуккыга уа кыраалдан 110 миллион сом берилгенди.

Барла Домбайда жыйылгандыла

Бардланы «Тау төпө» деген ХХІ битеурсою фестиваллары Домбай курорт посёлкада кыуанчыла халда ачылганды. ИТАР-ТАСС-ны корреспондентине культураны республикалы министрствосунда айткандары керге, бу төрөлү байрамга жый сайын Шамиль Кавказны эм битеу Россияны регионларында, кыраачыйдан, обьяктларында, шахарларында 20-качыкы бир бек иги авторга-жырчыла кыатышдыла. Быйыл фестиваль Кыраачый-Черкес Республиканы кыраууларыны 20-жылгылына жораланып бардырылганды. Фестивалны миллетле арала биргеш ишлеуда, жаш тейю политиканы проблемаларына, туринин пропагандалууга магынасы улуду. Аны билип ол Россияны регионларында барды кыла бла жууук байламкыла тохташдырылгы эм творчестводо сынула бла алыч-бери этерге, самодетельный авторла, жырчыла бла тюбөшөгө, репертураны байкычландырырга өн берилдики.
Фестиваль «Культура России 2006-2011» жылга» деген федеральный целевой программаны чектерине бардырылды. Аны Россияны, Кыраачый-Черкесни культура министрстволары эм халкы культураны Республиканы Аралы кыраууандыла эм бардырыдыла.

Арап калиграфияны конкурсу

Кавказны халкыларыны университетти арап калиграфиясыны Битеурсою конкурсу бардырылганы билдиргенди. Анга кыатыштырылгандыла жаш садыклары, студентлери, адыгер кыруурун орамдалары эм саугаланы молк 29-чү сентябрде Махачкалада. Дагыстанны Расул Гамзатову эни жюрюткен миллет библиотеказында бардырылгыдыла.
Конкурсу жый сайын Россияны регионларыны - Адыгер, Чечен Республикасы, Ставрополье, Татарстан, Дагстан регионларын, кыраачый кытышканды. Быйыл конкурсу 3-чү керге бардырылды. Аны мураты арап тили эм арап калиграфияны жазманы билген адамланы ачыккалууда эмда алып итминюклерин андан ары өсдорююду, жаш тейюню культура байлыкылага кыатышдырыду.

Элпелени ертенделди кырууулайдыла

Ростов областыны Обливск районунда юпү ертен чөптөгөндү, аны ююсөндө ИТАР-ТАСС-ны корреспондентине МЧС-ни Юг регионда арасыны пресс-службасы билдиргенди. Кыаты жөл урганыны эм кузюлүккү хатысандан ачык койюп башлаганды. Алайдан беш эм тогуз километр узундыкта Любовь эм Киреев этли орнатылдыла. Алайдан кырууларын кезиле, ферманы казырлау, конкурсу ачык ачык молкно нечактынычюн орунбарасы елгенди. МЧС-де айткандары керге, озган жылда замандыча этилген мадарланы эм амаланы хайырындан, регион эм муниципальный кырауулары онуочулары кысыга заманын ичинде ертенге кыажу турлук кыауулары эм кыраууручулары курал, агагы кыауулары бла бирге, элпелени отран сакыла турганды. Ерттен кыруурун 1,4 минг гектар ачык койгенди. Оту чөптөгө 700 адам кыатышкандыла. Ала биз бирге МЧС-ни авиациясы да - вертолет Ми-8 эм ертенге кыажу корешуучу самолёт-танкер Ил-76 да болганды.

КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАРНЫ КЫРААЛДЫГЫНЫ 90-ЖЫЛДЫГЫНА

Жаңгы жашауу фахмүлү кырауучу

Бу сөзлөни мен оздуруп айткымда. Учкучу Батталы жаша Чомай жашаган эм ишлеген кыраа...

ринге кыйратынуу кыйгызын этерге керек эди. 1956 жылда 25-чи октябрде Унаб...

башчы жууругу болганына да кыраамал. уяналуу халкыны чынт...

Быйы аны 95 жыл болук эди. Чомайны эсиме тошор эди, ол спорт кийим биле жашоу...

тетине чакырчы, Кыабарты АССР-ни Министрлерини Зо...

Тэрт шөнтөну термин жол бл шашырган сору Уяна ул самопел бл Минвоха учуп, андан Нальчикке келгенди...

Сөзсүз, сабилейге бил имле берюму Чомай эм башка салганда. ол заманлаа уа халкыбызны окур...

Партияны Кыабарты обкомуну буюруу кырааган коммиссияга Тлюстанов, Ах...

1959 жылда марта Уналана Чомай Кыабарты-Малквар АССР-ни Баш Советини Президиумуну Председателине айрылганды...

Тууган жерини ёкюлю эмда жырчысы

О, тууган жерим, Шам Карачаеым! Тарих бетине аныкча манга. Айтыч жашынга тасаларым. Мен к-во болгым, тау халкым сангам!

ИНТЕРНЕТ ХАРАРАЛА

Аман тошну игиге жоралай

Интернетде топта-топтудула хараара, керекери да, бирок келишимдер барды. Ахыр айтылганына илгерге жораланганы сайлаа кырма...

тенизге жол тапханды. Андан сора, «агац аман» Чечени агац аман Грозныйдан да...

лам- жанылыны аксыллары жетери тийошолде. Бу болуму кызуулугуу неди дозиге, кич жанылыны баша тилге бла сөлөширге чакырга турганда да...

Алай эсе да, Шимал Кавказны агачыларды кырайы барыларды билмей айланганы биринчи катары аманга жашау болуп турганын айтып берем.

Жердени оскерден бу обздоран сора «Кавказ Имарат» «бек иги теги жазгалда эм таулауда орналган курортлу жердени» дегенге мейер этердик. Алаңы араларында Черкес, Кавказдагы Минеральные Воды, Эбрусуну тизирген, Домбай, Касий тизир-

Мен да, амам Саликат да, Герузанын Эша да, башка коншуну кытанла да бирге отуруп, уруктук ийире, сабилейге абадан лага да юс кийимге тиге, ушакте этеги, Кавказны эсге тошоруп жилаучула...

Ахыр жыланы ичинде Азрет юк бийикчи, Кыраачайны XVIII-XX өмторледеги поэзиясыны антологиясына жазырыла, басмадан чыгарылган. Аны ар сөзүнө эң керекти жазганды.

Жарык Касий Думаны Болсанда Азрет жашоону ишени жарык жоракши адамды. Ара Азиядан кытайч...

Мен да, амам Саликат да, Герузанын Эша да, башка коншуну кытанла да бирге отуруп, уруктук ийире, сабилейге абадан лага да юс кийимге тиге, ушакте этеги, Кавказны эсге тошоруп жилаучула...

Кыраал Думаны депутаты 1993 жыл Азретни жашауунда эчине алып айтыра болуктур. Республиканы Итеуу...

ХУЧИНАПЛАНЫ Ануар, жазуучу, КМР-нин културасыны сайты...

